

AKTUALNOSTI

U POVODU SMRTI DR. ADOLFA EXELERA

28. srpnja 1983. godine umro je nenadnom smrću poznati njemački katehitičar prof dr. Adolf Exeler. Gospodin ga je pozvao u trenutku kad je vršio svoje katehetsko poslanje, dok je bio među mladima, u vrijeme ljetnog odmora. Glas o njegovoj smrti brzo se proširio svijetom, da bi uskoro nakon toga uslijedili izrazi sućuti, komemoracije, objavljivanje posmrtnih riječi, itd.

a) Život i doba formacije

Exeler se rodio 15. veljače 1926. u *Eschen-dorfu* kod Münstera, u pokrajini Steinfurt u SR Njemačkoj. Otac mu je bio Nijemac, a majka Nizozemka, pa je već kao dijete ovladao i njemačkim i nizozemskim, jezicima svojih roditelja. Kasnije je naučio još i francuski, engleski, španjolski i talijanski jezik, što je sve imalo ogromnog utjecaja za njegov daljnji život.

Nakon odluke da postane svećenik, studirao je filozofiju i teologiju u Münchenu i Münsteru. Još kao gimnazijalac isticao se svojim sposobnostima.

Poslije mlade mise odlazi u direktan pastoral — postaje kapelan i kateheta na jednoj župi, da bi nakon nepune godine dana, 1952. godine, nastavio postdiplomski studij na Sveučilištu u Münsteru. Doktorat iz moralne teologije postigao je na istom Sveučilištu 1956. godine dizertacijom *Eine Frohbotschaft vom christlichen Leben. Die Eigenart der Moraltheologie Johann Baptist Hirschers* (objavljena kasnije u Baselu 1959. god.). Odmah nakon toga šalje ga biskup u Pariz, gdje od 1957. do 1959. studira katehétiku na učilištu „Institut Supérieur Catechetique”. Po završetku te specijalizacije vraća se u domovinu i predaje katehétiku na Višem sjemeništu u Münsteru. U isto vrijeme priprema i habilitacionu radnju iz pastoralne teologije, što je uvjet da bi mogao postati predavač na Sveučilištu. Iako je već 1963. dovršio ovo istraživanje, ono je bilo objavljeno pod naslovom *Wesen und Aufgabe der Katechese* tek 1966. godine (izdao Herder u Freiburgu).

b) Sveučilišni profesor i predsjednik DKV

Poslije tako duge, solidne i važne pripreme postaje 1964. godine redoviti profesor na Sveučilištu u Freiburgu, gdje predaje religioznu pedagogiju i katehétiku. Uz poučavanje i razne

druge uloge u vodstvu tog kulturnog centra, sve učestalije objavljuje svoje radove u stručnim revijama kao i u zbornim djelima, i to ne samo u svojoj domovini Njemačkoj nego i u inozemstvu, na raznim jezicima.

Već 1969. postaje predstojnikom Katedre pastoralne teologije i religiozne pedagogije na Sveučilištu u Münsteru. Zanimljivo je napomenuti da danas taj visoki obrazovni centar ima oko 2500 laika koji studiraju teološke discipline. Tu je A. Exeler trošio svoje snage i potvrđivao svoje sposobnosti kroz slijedećih 14 godina. Od godine 1970. vrši dužnost predsjednika Saveza njemačkih kateheta – Deutscher Katecheten Verein (DKV) pa sve do 1983, kada je sam izrazio želju da ga se oslobodi te dužnosti. Da bismo bar donekle bili upoznati s važnošću te službe, potrebno je napomenuti da predsjednika DKV biraju predstavnici svih njemačkih biskupija, koji ujedno predstavljaju više od deset tisuća članova tog Saveza njemačkih kateheta. Kada je neki kandidat izabran, potvrđuje ga i hijerarhija (tako su Exelera na dužnosti predsjednika DKV potvrdili kardinal J. Döpfner, odnosno iza njegove smrti, kardinal J. Ratzinger). Kada je 1983. prihvaćena njegova ostavka, Exeler je izabran za počasnog predsjednika DKV.

Vršeci dužnost predsjednika DKV, vrlo je uspješno vodio praktičnu i stručnu zadaću Saveza. Tako je pod njegovim vodstvom broj članova postupno rastao, a njihovo se pastoralno i katehetsko polje rada širilo i postajalo sve plodnije. Tako je Exeler dao neizbrisiv doprinos u razvoju pastoralno-katehetskih mogućnosti. Članovima Saveza posebno je naglašavao da njihov glavni cilj nije samo pospješivanje dobra Saveza kojem pripadaju, nego da se trebaju truditi da žive i svjedoče u potpunoj spremnosti služenja Bogu i braći ljudima.

Kao profesor katehetike, a zatim i kao predsjednik DKV, Exeler je postajao sve zapaženiji, ne samo u svojoj domovini nego i na širem međunarodnom planu. Tako je npr. 1973. imenovan stručnim savjetnikom Biskupske sinode za područje religiozne pedagogije i kateheze, pa u tom svojstvu sudjeluje i u radu Biskupske sinode o katehezi u Rimu 1977. godine. Od 1975. pa do svoje smrti član je i Međunarodnog

katehetskog savjeta u Rimu. To je vrhovni organ Crkve u svijetu s obzirom na problematiku evangelizacije i kateheze. Dugi niz godina on je isto tako i član Udruženja evropskih kateheta.

Njegov glas, zalaganje, stavovi i kritike uvijek su pozitivno djelovali te tako poprimali posebno značenje. Time se ujedno širilo i njegovo polje rada. Kao stručnjak, svojim je radom pomagao i pridonosio župama, sveučilištima, Istraživačkom institutu za proučavanje dalekih zemalja, brojnim izdavačkim kućama, radiju, itd.

c) Pisac i izdavač

Teško je iscrpno govoriti o Exelerovalom opusu, budući da su se sva dosadašnja istraživanja na tom području pokazala nepotpuna, a isto je tako nepotpuna bibliografija koju posjeduje njegova osobna tajnica, odnosno pokoja doktorska teza koja se bavi njegovim djelom.

Već je u ranoj mladosti počeo pisati. Prvi mu je članak objavljen 1954. godine u teoretsko-praktičnom katehetskom časopisu „Katechetische Blätter”, pod naslovom *Das Bild des Messias im Alten Testament*. Svoje priloge nastavio je objavljivati u tom časopisu kroz cijeli svoj život, dakle kroz punih trideset godina.

Najvažnije katehetsko djelo pokojnog A. Exelera je, prema mišljenju nekih, njegova habilitaciona radnja, koju smo već prije spomenuli. Neosporivo je da se tim djelom predstavio javnosti kao ozbiljan i oštrouman istraživač. Znanstveno je proučio bit kateheze i njene temeljne dimenzije pomoću metode povijesne analize, od dana kada se katehetika kao teološka posebna disciplina poučava na fakultetima. Svojom analizom obuhvaća njemačke katoličke i protestantske, a djelomično i važnije francuske autore s tog područja. Svoju analizu i sintezu temelji i dokazuje na osnovu Objave i crkvene tradicije. To je djelo ubrzo bilo prevedeno i na španjolski jezik.

Spomenimo na kraju i još nekoliko njegovih važnijih djela: *Rechtzeitige Erstkommunion und Pfarrseelsorge*, Düsseldorf, 1963; *Reflektierter Glaube* (u suradnji s D. Emeisom),

Freiburg 1972. Tim djelom, uz ostale priloge, posebno produbljuje katehezu odraslih. Zapažena su mu djela: *Glaubensinformation, Katechese in unserer Zeit* (o Sinodi, 1977. god.); *Religiöse Erziehung als Hilfe zur Menschwerdung, Dem Glauben neuen Bahnen brechen, Muss die Kirche Jugend verlieren?, In Gottes Freiheit Leben. Die Zehn gebote, Grundriss des Glaubens* (novi njemački katekizam), zatim komentar pobudnice *Catechesi tradendae*. U pripremi su za izdavanje još neki njegovi radovi.

Adolf Exeler bio je osoba koja je svojim djelovanjem i pojavom osvajala druge. Osobito se istaknuo svojim istraživanjem u vezi s biti i zadaćom kateheze, pitanjem dobi za podjeljivanje Prve pričesti, zatim na području kateheze odraslih i izvanškolske kateheze. Ostavio je duboki trag u katehetskom pokretu Njemačke, a i u svjetskim razmjerima.

J. Musa